

Studie Varia

Komunitní bydlení pro seniory jako zdroj sociální opory a prevence sociálního vyloučení¹

Adéla Mojžíšová, Dagmar Dvořáčková, Miroslav Barták

Abstrakt:

Od konce 80. let minulého století se v zahraničí etabluje koncept komunitního bydlení pro seniory. Výhody a nevýhody této alternativy bydlení stárnoucí generace jsou diskutovány v kontextu různých teoretických východisek i praktických přístupů. Cílem článku je nabídnout pohled na výhody a nevýhody tohoto konceptu z pohledu obyvatel těchto komunit v zahraničí. Bylo provedeno devět polostrukturovaných rozhovorů s obyvateli a správkyní komunitního bydlení v Rakousku, Německu, Dánsku a Švédsku. Rozhovory byly vyhodnoceny pomocí programu Atlas.ti 7. Ze strany informantů je komunitní bydlení seniorů hodnoceno převážně pozitivně, negativa podle jejich výpovědí vyplývají z problémů, které souvisí se socializací v rámci komunity. Poznatky z realizovaných rozhovorů jsou v souladu s dalšími již provedenými výzkumy a naplňují postuláty o výhodách komunitního bydlení seniorů, stejně tak potvrzují v odborné literatuře již formulované nevýhody. Při zvážení všech v rozhovorech verbalizovaných výhod a nevýhod komunitního bydlení pro seniory může být tento typ bydlení vítanou alternativou také pro určitou část populace seniorů České republiky.

Klíčová slova: komunita, bydlení, cohousing, stárnutí, senioři

Úvod

V České republice roste ve všech krajích počet obyvatel ve věku nad 65 let. Podle údajů ČSÚ představoval v roce 2001 podíl seniorů v populaci 13,1 %, v roce 2017 to bylo 19,2 % a odhad pro rok 2050 činí 28,6 %.² Nárůst počtu obyvatel v tomto věku je v zemích s vysokým příjmem dán růstem střední délky života v důsledku snižování úmrtnosti.³ Tato situace i její předpokládaný vývoj přináší celou řadu výzev. Jak ti, kteří sociální politiku tvoří, tak ti, kterým je určena, na tyto výzvy reagují. Vystávají nové problémy a rozvojové příležitosti, včetně diverzity v prožívání stáří, přetrvávajících sociálních nerovností a stereotypů i měnících se očekávání. Lze shrnout, že se

1 Tento článek je finančně podpořen programem TA ČR v rámci projektu Model péče o seniory v pobytových zařízeních v konceptu třístupňového bydlení (TL 01 0000 32).

2 © Český statistický úřad, Věková struktura populace se výrazně mění (on-line), dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/vekova-struktura-populace-se-vyrazne-meni>, publikováno dne 29. 3. 2019, citováno dne 5. 9. 2020.

3 WHO, *World report on Ageing and Health*, Luxembourg: World Health Organization, 2015, s. 3.

mění celkový kontext, ve kterém stárnoucí populace žije.⁴

Jednou z významných otázek spojenou se stárnoucí generací je uspokojování potřeby bydlení – od nezávislého bydlení, přes bydlení mezigenerační až po bydlení, respektive ubytování v kontextu systému sociálních či služeb zdravotní péče. Podmínky bydlení a jeho umístění představují výrazný faktor kvality života seniorů, kdy se významným aspektem bydlení starší populace stává jeho udržitelnost v rámci procesu stárnutí.⁵ Důležitými prvky bydlení, které zohledňuje potřeby stárnoucí populace, jsou dostupnost ve fyzickém smyslu zajišťující komfort a bezpečnost bydlení, podpůrné služby zahrnující asistenci v oblasti každodenních a každodenních instrumentálních potřeb a v neposlední řadě socializace zprostředkovávající celé spektrum sociální interakcí, které umožňují emoční a praktickou podporu v životě starších.⁶ Významným konceptem, který lze uplatnit pro porozumění otázce bydlení stárnoucí generace, je rámec „cest bydlení“ (housing pathways)⁷, což je koncept, který ve srovnání s přístupem tzv. „kariéry bydlení“ nebo „trajektorie bydlení“ více implikuje nelineárnost variant bydlení a možnost hledání alternativních cest životního prostředí (bydlení), umožňujících prožívání smysluplnosti a štěstí v životě.⁸ Jednou z těchto cest je také bydlení v rámci komunity. Komunita jako taková a pocit komunity jsou dalšími koncepty, které implicitně nabízí možnost lepšího života v kontrastu s izolovaným a osamělým životem potenciálně souvisejícím s individuálním bydlením.⁹

Komunitní bydlení seniorů

Jednou z možností bydlení seniorů je takzvané komunitní bydlení, které v některých zemích představuje možnou a v našich podmínkách doposud méně známou alternativu bydlení stárnoucí generace. V tomto způsobu bydlení lidé organizují svůj život společně, sdílí společné prostory, jako je kuchyně, společenská místnost, jídelna, prádelna, tělocvična, kolárna nebo zahrada. Jednotlivé byty však zachovávají soukromí obyvatel. Klíčem k úspěchu je sociální zaměření cohousingu, nadšení a smysl spolumatelů pro komunitu a jejich velmi pozitivní postoj k sociální interakci.¹⁰ S problematikou cohousingu úzce souvisí i problematika moci, resp. fúze kontroly a péče v moderních institucích.¹¹ Autoři pracují s pojmem pečující architektura a ovládající architektura.¹² Dle těchto autorů je zřejmé, že cohousing poskytuje individualizovanou péči o seniory, kde je zjednáno soukromí, autonomie a důstojnost klientů. Jsou zde zřetelně oddělené soukromé prostory od veřejných v síti vztahů seniorů. Cohousing nabízí svým seniorům bezpečné bydlení v komunitě. Podle řady výzkumů¹³ je komunitní bydlení faktorem zlepšení kvality života většiny jeho obyvatel, a to právě díky komunitním aktivitám, blízkým sociálním kontaktům navozujícím pocit bezpečí, dále jednoduché dostupnosti praktické podpory a možnosti využít v případě zájmu společnost obdobně smýšlejících lidí. Důležitá je také skutečnost, že životem v rámci komunitního bydlení

4 WHO, *World...*, s. 12.

5 Stephen FROCHEN – Jon PYNOOS, Housing for the Elderly: Addressing Gaps in Knowledge Through the Lens of Age-Friendly Communities, *Journal of Housing For the Elderly* 2/2017, s. 160.

6 FROCHEN, *Housing...*, s. 161.

7 David CLAPHAM, Housing Pathways: A Post Modern Analytical Framework, *Housing, Theory and Society* 2/2002, s. 63.

8 Outi JOLANKI – Anni VILKKO, The Meaning of a “Sense of Community” in a Finnish Senior Co-Housing Community, *Journal of Housing For the Elderly* 1–2/2015, s. 111.

9 JOLANKI – VILKKO, *The...*, s. 121.

10 Henrik LARSEN, Three phases of Danish cohousing: tenure and the development of an alternative housing form, *Journal Housing Studies* 8/2019, s. 1364.

11 Ebba HÖGSTRÖM, *Caring Architecture Institutions and Relational Practice*, Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2017, s. 116.

12 Tamtéž, s. 28–29.

13 JOLANKI – VILKKO, *The...*, s. 111.

dochází ke zmocnění starších lidí a naplnění dobrého či lepšího stáří.¹⁴ Studie ukazují,¹⁵ že komunitní bydlení seniorů má také potenciál z hlediska udržitelného urbánního plánování a podporují sociální soudržnost stejně jako participaci budoucích obyvatel (vlastníků, pokud jde o soukromé financování) při tvorbě projektů komunitního bydlení, které se však často neobejde bez určitých kompromisů.

Myšlenka komunitního bydlení byla poprvé uplatněna v Dánsku v roce 1987, kdy byl jako inspirace využit skandinávský model mezigeneračního komunitního bydlení.¹⁶ Idea komunitního bydlení pro stárnoucí populaci se následně rozšířila do dalších států, v Evropě například do Finska, Nizozemska, Rakouska, Německa, Polska nebo Francie, v zámoří pak do Spojených států amerických nebo Kanady, Austrálie či dalších zemí. V rámci komunitního bydlení seniorů je využíván mimo již výše popsané také přístup gerontotranscendentální teorie stárnutí,¹⁷ která se zaměřuje na rovinu přesahu, sociální rovinu a rovinu osobní (osobnostní), kdy má komunitní bydlení přeneseně potenciál například pro omezení strachu ze smrti, zlepšení propojení mezi generacemi až po zvýšení vlastního sebepřijetí a altruismu. Rusovic a kolektiv uvádí jako výhodu komunitního bydlení seniorů, že představuje řešení pro starší, kteří nechtějí žít v institucích (například pobytových sociálních službách), ale zároveň preferují společnost stejně starých lidí.¹⁸

Glass na základě longitudinální studie uvádí některé důvody vedoucí k dlouhodobému využívání tohoto typu bydlení. Zahrnují navázání přátelských vztahů – existence přátel v komunitním bydlení, umístění bydlení, již výše zmiňovaný pocit komunity a vzájemné podpory, ale také hrdost, která byla v konkrétním případě spojena s tím, že účastníci studie danou komunitu vytvořili.¹⁹ Naopak mezi důvody, které vedly k opuštění komunity, byla vyjma úmrtí jmenována potřeba zdravotní péče a podpory, která nebyla v rámci komunitního bydlení možná, dále přání být blíže rodině, finanční důvody (komunitní bydlení může být jak komerční, tak i veřejně podporované), ale také moment, kdy obyvatel komunity došel k závěru, že komunita pro něj není vhodný formát bydlení, příp. že život v komunitě byl zatěžující.

Cílem předkládaného článku je na základě polostrukturovaných rozhovorů s obyvateli a organizátory komunitního bydlení pro seniory v Rakousku, Německu, Švédsku a Dánsku poskytnout vhled do výhod a nevýhod tohoto typu bydlení pro potenciální zvažování uplatnění tohoto konceptu a vytvoření prostoru pro další výzkum potenciálu komunitního bydlení seniorů v kontextu České republiky.

Metody a data

Výzkumný soubor

Výzkumný soubor byl tvořen zástupci obyvatel komunitního bydlení seniorů. Celkem bylo prostřednictvím elektronické komunikace osloveno přibližně 50 projektů komunitního bydlení v Evropě, a to na základě dostupné databáze těchto projektů.²⁰ S účastí ve výzkumu souhlasilo sedm komunit.

14 JOLANKI – VILKKO, The..., s. 114.

15 Lidewij TUMMERS, The re-emergence of self-managed co-housing in Europe: A critical review of co-housing research, *Urban Studies* 10/2016, s. 2023.

16 Sheery CUMMINGGS – Nancy P. KROPE, *Forward for Active Older Adults*, London: Springer, s. 9.

17 Tamtéž, s. 15–16.

18 Katja RUSINOVIC et al., Senior Co-Housing in the Netherlands: Benefits and Drawbacks for Its Residents, *International Journal of Environmental Research and Public Health* 16/2019, s. 9.

19 Anne GLASS, A longitudinal Study at an Elder Cohousing Community: after 10 Years, Who left and Who's left?, *Innovation in Aging* 1/2017, s. 305.

20 © Gemeenschappelijk Wonen voor gemeenschappelijk wonen in al haar vormen (on line), dostupné na: <http://www.>

Informantky a setting

Celkem bylo uskutečněno 9 polostrukturovaných rozhovorů, a to v Rakousku, Německu, Švédsku a Dánsku. Rozhovory probíhaly face to face v uvedených státech s obyvatelkou (správkyní objektu) dané komunity. Základní charakteristiky informantek jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1. Základní charakteristika rozhovorů

Odkud	Pozice	Věk	Pohlaví	Délka rozhovoru
Rakousko I	správkyňe	42	žena	cca 2 hodiny
Rakousko II	obyvatelka	69	žena	cca 2 hodiny
Německo	obyvatelka	67	žena	cca 1 hodinu
Švédsko I	obyvatelka	68	žena	cca 2 hodiny
Švédsko I	obyvatelka	67	žena	cca 2 hodiny
Švédsko II	obyvatelka	70	žena	cca 2 hodiny
Švédsko II	obyvatelka	65	žena	cca 2 hodiny
Dánsko I	obyvatelka	48	žena	cca 2 hodiny
Dánsko II	obyvatelka	71	žena	cca 1 hodinu

Metody

Byla použita kvalitativní výzkumná strategie, technika polostrukturovaného rozhovoru s délkou rozhovorů od jedné do dvou hodin.

Scénář rozhovorů

Scénář rozhovoru zahrnoval kromě otázek týkajících se výhod a nevýhod komunitního bydlení také otázky, které se vztahovaly k faktorům stárnutí v rámci komunitního bydlení a k vnímání filosofie komunitního bydlení, a otázky, které se věnovaly hodnocení silných, slabých stránek, ohrožení a příležitostí komunitního bydlení z pohledu informantů.

Zpracování dat

Získaná data byla zpracována metodou otevřeného, axiálního a selektivního kódování, dále pak za použití dílčí metody zachycení vzorců a kontrastování, a to v programu Atlas.ti 7.²¹ Postupem otevřeného kódování byly vytvořeny základní kódy, které byly následně na základě souvislosti kategorizovány v rámci rodin kódů. Klasické axiální kódování v rámci kategorií však nebylo vyhovující pro interpretaci dat, proto došlo při vizualizaci kódů k postupu hledání vztahů mezi quotations. K tomuto postupu byla využita data separátně podle jednotlivých zařízení, které byly vzájemně spojeny, a až posléze došlo k axiálnímu kódování quotations a kódů mezi sebou. Po provedení těchto kroků axiálního kódování pro jednotlivé oblasti bylo přistoupeno k následnému

gemeenschappelijkwonen.nl/community-addresses, citováno dne 5. 9. 2020.

21 © ATLAS.ti 7 Windows English (on-line), dostupné na: <https://atlasti.com/video-tutorials/atlas-ti-7-windows-english/>, publikováno dne 28. 7. 2015, citováno dne 5. 9. 2020.

rekódování, při němž vznikly nové kódy konkretizující významy sdělení a tyto kódy byly doplňkově axiálně kódovány jako dílčí kategorie. Konkrétně se jednalo o metody s prvky vyložení karet, metody zachycení vzorců a kontrastování.

Etické aspekty práce

Projekt výzkumu byl projednán a odsouhlasen k realizaci Etickou komisí Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

3. Výsledky

Vnímané výhody komunitního bydlení

Jako výhody a silné stránky komunitního bydlení informantky uvádí zejména vzájemnou toleranci a úctu; pestrou nabídku volnočasových aktivit; spolupodílení se na finančních provozních nákladech; moderní bydlení s důrazem na společenské sdílené prostory; komunitní život – společné rozhodování, spolupráce v péči o dům, zahradu; usnadnění života – společné vaření, nakupování, sdílení některých věcí – kola, sekačky, auta, zahradní náčiní aj.; skupinové řešení případných problémů a prevence osamění. Z pohledu uspokojování individuálních potřeb v komunitním bydlení verbalizují informantky jako zásadní pocity bezpečí a přátelství a možnost sdílet s ostatními lidmi podobné věkové skupiny své radosti a trápení. Vyzdvihovaly možnost podpory v případě potřeby – sousedskou výpomoc při nákupech, v nemoci i při řešení různých životních událostí.

Výše uvedené dokládá jedna z informantek: „Velká výhoda je v sociální oblasti. Je to možnost sdílet komunitní život, a tak netrpět ve stáří nebo v nemoci samotou. Zdůraznila bych náš ‚komunitní pocit‘. Řekla bych, že se cítím méně osamocená. Že se mi snáze snášejí zdravotní problémy, když nejsem deprimovaná nebo osamělá. Pokud je v našem komunitním životě nějaký problém, přiměje mě to přemýšlet, jak ho řešit. Mohu se učit.“ Dále lze výhody komunitního bydlení doložit například tímto tvrzením: „Řekla bych, že se mohu účastnit, ale nemusím. Mohu mít dveře celý den zavřené nebo otevřené a mohu si například někoho pozvat na skleničku, když mám narozeniny.“ Další vnímané výhody dobře ilustruje následující odpověď: „Mezi hlavní výhody bych uvedla sdílení. Sdílení nápadů, věcí a také, že máte dobrý sociální život. A ten sociální život, např. když nejste dostatečně mobilní, máte možnost žít bohatý sociální život uvnitř komunity. To je největší výhoda. Za další výhodu považuji společná jídla, půjčování si věcí navzájem, sdílení auta, vlastně sdílení čehokoliv (spacáky, nářadí atd.). Nemusíte všechno kupovat. To je velká výhoda. Máme zde místnost s věcmi, které se sdílejí. Jsou tam věci, které někdo nepotřebuje a můžete si je vzít. Je to velmi výhodné. Je to takový rozšířený rodinný systém. Je to mix přátelství a rodiny.“ Verbalizována je rovněž možnost klidného soužití. „... Hlavně klidné soužití s ostatními obyvateli podobné filozofie a zájmů, že zde lidé nejsou nikdy sami a mají podporu ostatních.“

Vnímané nevýhody komunitního bydlení

Jako nevýhody a slabé stránky uvádí informantky především určitou ztrátu anonymity, nutnost participace na společných aktivitách a jejich velké množství, nutnost přizpůsobovat se, ale také rozdíly ve sdílených hodnotách.

Toto dokládají odpovědi informantek: „Spolupracovat v komunitě není vždy snadné. Ne každý je určen pro tento druh života. Je třeba hodně tolerance a trpělivosti.“ Množství aktivit verbalizuje jedna z informantek následovně: „Určitá nevýhoda může být to, že lidé říkají, že je příliš aktivit, hodně akcí. A oni se cítí unavení a nechtějí se těch akcí účastnit.“ Další vnímanou nevýhodou ze

strany informantek je zajištění důvěryhodných osob do správy komunitního bydlení, což dokládá například tento výrok jedné z informantek: „Někdy může nastat problém, když potřebujete najít důvěryhodné lidi pro zajištění správy.“

Mezi další požadavky, které je podle informantek někdy těžké naplnit, patří, „... že obyvatelky musí být ochotné ‚pracovat‘ na sobě, účastnit se práce v komunitě, protože se mohou vyskytnout i lidé, kteří se snaží komunitního ducha narušit. Proto je nutná neustálá připravenost probírat a řešit problémy, což může být někdy stresující a frustrující.“ Verbalizována byla také otázka rozdílů v hodnotách: „Příliš velké rozdíly v hodnotách mohou vést ke konfliktům. Pokud se někdo přestěhuje a z nějakého důvodu se nezajímá o komunitu, může to být problém.“

Zhodnocení

Ve výpovědích převažují pozitivní zkušenosti s komunitním bydlením (cohousingem). Informantkami je vyzdvižována zejména vzájemná podpora, spolupráce, sdílení, možnost netrpět osaměním, tolerance a úcta k druhým. Informantky uvádí společnou realizaci různých činností, ve kterých se vzájemně podporují. Na druhou stranu citlivě vnímají potřebu soukromí a respektování specifických potřeb každého jednotlivce, který si zvolil život v tomto typu bydlení. Významně je hodnocena vzájemná sousedská výpomoc a mezigenerační solidarita. Informantky za nejvýznamnější silnou stránku tohoto typu bydlení v seniorském věku považují sociální interakci mezi obyvateli a nižší riziko vzniku pocitu osamělosti, uvádějí však i pociťované nevýhody a slabé stránky, které vyplývají z určité ztráty soukromí či nutnosti stále se adaptovat na život v komunitě.

Tabulka č. 2: Hodnocení slabých a silných stránek komunitního bydlení

Silné stránky	Slabé stránky
vzájemná tolerance a úcta	ztráta anonymity
pestrá nabídka volnočasových aktivit	nutnost aktivní participace na společných akcích
spolupodílení se na finančních provozních nákladech	obtíže při navazování vztahů
moderní bydlení s důrazem na společenské sdílené prostory	neshoda, pokud má někdo jiný životní styl
komunitní život – společné rozhodování	neschopnost přizpůsobit se většině
spolupráce v péči o dům, zahradu	příliš mnoho různých aktivit
usnadnění života – společné vaření, nakupování	neochota pracovat na sobě
sdílení některých věcí – kola, sekačky, auta, zahradní náčiní aj.	nutnost neustálé připravenosti řešit problémy
skupinové řešení případných problémů	nezájem o komunitní způsob života
prevence osamělosti	velké rozdíly v hodnotách
pocit bezpečí	
přátelství	
sdílení radostí i trápení ve společenství svých vrstevníků	

Diskuse

Informantky uvádí jako výhody a silné stránky komunitního bydlení naplnění potřeb kvalitního bydlení, bezpečí, mezilidských vztahů a život v komunitě lidí se stejnými hodnotami a ve stejné etapě života. Život v rámci komunity jim však přináší také určitá omezení, která vnímají jako problémy a slabé stránky. Jde především o určitou ztrátu anonymity, nutnost participace na společných aktivitách a v některých případech také problémy v soužití s ostatními členy komunity. Kladná hodnocení komunitního bydlení však jasně převažují nad vnímanými nevýhodami.

Poznatky z provedených rozhovorů jsou v zásadě v souladu s dalšími již provedenými výzkumy a naplňují postuláty o výhodách komunitního bydlení seniorů tak, jak je uvádí i současná odborná literatura. Co se týče výhod komunitního bydlení pro seniory, výsledky rozhovorů se shodují s aktuálními poznatky Cummingsové a Kropfové²² či se staršími pracemi Jolankiové a Vilkkové²³. Stejně nevýhody a slabé stránky komunitního bydlení seniorů, které uváděly respondentky výzkumu, jsou zmiňovány v práci Glassové²⁴.

Ačkoliv jak v rozhovorech, tak i dostupné literatuře převládá pozitivní hodnocení komunitního bydlení seniorek a seniorů, je třeba vzít v úvahu, že není možné zvolit do budoucna jen jeden nejlepší způsob bydlení pro seniory, jak uvádí například Tummers s doporučením, aby byl vždy brán ohled na individuální potřeby seniora, jeho rodiny, stejně jako na udržitelnost zvoleného způsobu soužití ve stáří i kontext prostředí.²⁵ Model komunitního bydlení pro seniory, jak je uplatňován v zahraničí, nabízí možný a zajímavý přístup k bydlení pro tuto věkovou skupinu založený na sdílené vizi a hodnotách, které mají potenciál pro naplnění řady potřeb seniorů odvozených či souvisejících s bydlením. Cohousing se jeví jako populárnější a udržitelnější než jiné formy komunitního bydlení, které však nejsou v tomto článku popisovány ani analyzovány. Rozhovory byly realizovány v zemích s do určité míry odlišnou historickou a kulturní tradicí, stejně jako s různými modely financování realizace projektů komunitního bydlení seniorů s tím, že v některých komunitách, kde rozhovory probíhaly, se nejedná o bydlení výlučně starší populace, ale o mezigenerační komunitní bydlení, což mohlo ovlivnit odpovědi některých informantek. Pro případné využití zahraničních zkušeností u nás je třeba zahraniční poznatky adaptovat na naše domácí podmínky a jim odpovídající potřeby seniorů. Výzvou je také aktivní zapojení seniorů do plánování a realizace projektu komunitního bydlení, které jej činí vhodným a atraktivním pouze pro určitou část seniorské populace. Platí, že vzhledem ke svým charakteristikám bude tento typ bydlení vhodný a atraktivní pouze pro část populace seniorů, a to jak v zahraničí, tak i u nás. Jeho případná realizace nicméně bude záviset nejen na přání občanů – seniorů, ale také na finanční dostupnosti této v zahraničí využívané alternativy seniorského bydlení.

Předložený článek má některá omezení. Jde především o nemožnost generalizace výsledků rozhovorů s jednotlivými informantkami, a to jak obecně, tak i mezi jednotlivými zeměmi, kde rozhovory probíhaly. Rozhovory byly sbírány v daném časovém momentu a scénář rozhovoru neobsahoval explicitně všechny možné relevantní otázky. Další omezení souvisí také se zvolenými způsoby analýzy a prezentace výsledků.

22 Srov. CUMMINGS – KROPF, Senior..., s. 1–79.

23 Srov. JOLANKI – VILKKO, The..., s. 11–125.

24 Srov. GLASS, A longitudinal..., s. 305.

25 Srov. TUMMERS, The re-emergence..., s. 2023.

Závěr

Komunitní bydlení (cohousing) seniorů představuje jednu z možných alternativ bydlení této významné společenské skupiny. Mezi výhody vnímané informantkami šetření lze uvést pocit bezpečí, vzájemné podpory a spolupráce, pestrou nabídku aktivit a činnosti a možnost sdílet prostor lidmi ve stejné etapě života, kteří zastávají obdobné hodnoty, a předcházet tak pocitům osamělosti a pocitu vyloučení ze společnosti. Mezi pocíťované nevýhody patří nutnost přizpůsobovat se, ztráta anonymity, stejně jako potíže v oblasti mezilidských vztahů a nutnost si na život v komunitě zvyknout. Při zvážení všech v rozhovorech verbalizovaných výhod a nevýhod může být tento typ bydlení vítanou alternativou také pro seniory v České republice. Další výzkum by měl ukázat, jaký by byl o daný typ bydlení mezi současnými a budoucími seniory v České republice zájem.

Kontakt

doc. PhDr. Adéla Mojžíšová, Ph.D.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Zdravotně sociální fakulta
Ústav sociálních a speciálněpedagogických věd
Jírovцова 24, 370 04 České Budějovice
mojzis@zsf.jcu.cz

Mgr. Dagmar Dvořáčková, Ph.D.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Zdravotně sociální fakulta
Ústav sociálních a speciálněpedagogických věd
Jírovцова 24, 370 04 České Budějovice
dvoracko@zsf.jcu.cz

PhDr. Miroslav Barták, Ph.D.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Zdravotně sociální fakulta
Ústav sociálních a speciálněpedagogických věd
Jírovцова 24, 370 04 České Budějovice
mbartak00@zsf.jcu.cz